

berguedà *Lillet* (LILIETUM). El NL de Morvedre *Lleria* va mantenir l'accentuació de l'àrab clàssic, però en el vulgar hispànic predominava l'accentuació reculada, quan la síl·laba anterior és llarga (vocal llarga o diftong).

Doncs: *lāḏīya* > cat. *Llèria*. Bona denominació per al *Mas de Llèria*, que és important i amb força conreus (Iglésias-Santas. II, p. 266), però enfonsat daltabaix de l'escarpat barranc; i alhora no menys adequat a la vall i al Portal de Llèria: que a tots els esqueia l'epítet de 'fosc, tenebrós'; àdhuc podem suposar que hi hagués un fort dels sarraïns, i se'n digués adjectivament *al-qal'a al-lāḏīia*, 'el castell fosc'; cf. *Castellnegre*, i *Casterner* en el nostre Nordoest.

Lleriola té tot l'aire d'un diminutiu toponímic del contigu *Llèria*, format en català amb el sufix diminutiu. Però fa estrany un diminutiu quan *Lleriola* no és menys gran ni important que *Llèria*. I aquí disposem de documentació medieval ben reveladora, que ens obre els ulls. En el Capbreu d'Entença, copiat en net c. 1340, el nom apareix diferents vegades; i en diverses variants: *La Oriola*, f° 3r i 8 v°; *L'Ariola*, f° 6v, p.229. «Pere Forner de Navatlle té una heretat a tascha e-l loch apellat Porteyl de *L'Ariola*, que fo establida per En ---, batle en *Vayl de Lors*, per En Berenguer d'Entença» f° 17r^o.

Ja veiem el que va passar lingüísticament. És clar que aquí tenim l'adjectiu AUREOLUS, -LA, 'groguenc, rosat, dauradenc' (cf. *Puig-oriol*, *Valloriola* etc.), aglutinant-s'hi l'article: *Loriola*, que dissimilat en *Leriola*, ja era imminent el canvi en *Lleriola*; i la proximitat de llocs amb *Llèria*, ho feia inevitable, puix que eren barrancs quasi bessons. Tirant cap a Tivissa, que és 7 k. al NO. de Vandellòs i de Lleriola, aquest nom s'estengué bastant: en la forma *Ariola* s'aplicà a propietats diverses; i allí fou escapat de la inicial: en el llibre sobre Tivissa (Bna. 1968), apareix *La Riola de Zit* (p.94), altre evident arabisme: *Zāid*; i *Les Rioles* en el camí de Darmós (p. 94).

¹ També algerià *Lila* NP (ibid.). A Aràbia altres NPP derivats de la mateixa arrel: *Lil* i *Lilīl* pròpiament 'perla' (perla negrenca) (Hess).

Llerins V, *Larén* *Lleriola*, V. *Llèria* *Lleró*, V. *Llerona*

LLERONA i LLORONA

Nom de dos poblets del Principat, respectivament en el Vallès i a la Garrotxa.

I. **LLERONA**, en un rodal planer, *El Pla de Llerona*, un poc enllà a l'esq. del riu Congost, uns 3 k. NNE.

de Granollers: forma el cap del municipi *Les Franqueses*, junt amb altres llogarets. Les Franqueses és nom secundari, a penes NL, que ha servit per aplegar aqueixos poblets (Marata, Corró d'Avall i d'Amunt...) sota la invocació de les franquícies o franqueses atorgades a aquests llocs.

PRON. recordo haver oït anomenar *ḏeróna* cap a Cànoves, Granollers i Can Volard.

MENCIONS ANT. 957: «in Vallense, in terminio de *Lorona*» (*Cart. St.Cugat*, I, 47, i *Mas, N.H.Bna.* IV, 47); 959: «In *Laurona* --- in Vallense, in term. de *Laurona*» (*Cart. id.* I, 50; *Mas, o.c.* 48 IV, 48); 990: «in Vallense, in te. Sta.Maria de *Laurona*» (*Mas* IV, 134); 996: *Lorona* (*Cart. o.c.* I, 261); 997: *Laurona* (id. I, 270); 1002: id. (id. II, 32); 1120: *Lerona* (id. III, 47); 1121: *Laurona* (id. III, 55); 1253: «ecclesia de *Lerona*» (*MiretS., Templ.* 213); 1256: *Lerona* (cit. junt amb *Tenes*) (id. ib., p. 213).

Allí prop, entre *Llerona* i Cànoves (que és el mun. limitrof, uns 5 k. més al NE.), es va trobar, segons crec, la moneda que duu la llegenda, en lletres (en part o del tot) ibèriques, on Hübner (*M.L.I., nummi*, 42) i Schuchardt (*Iber. Deklination*, 40) llegeixen LAURO.¹ Confirmat també per En Mariner i Bigorra que és LAURO, en grafia llatina i ibèrica (*Homen. a Tovar*, 1972, p. 294) referent al lloc del Vallès (o bé, juntament, al del Migjorn).

II. **LLORONA** o **LLERONA**, llogaret, agre. al mun. de Bassegoda, situat en la part més fonda de la gran carena que parteix aigües entre la Muga i el Fluvià (valls del Llierca), unint la serra de la Mare de D. del Mont, amb el massís del Puig de Bassegoda i de l'Alta Garrotxa. Hi he passat diverses vegades, 1932 i 1933 (una d'elles vaig dinar-hi a l'hostal); poble petit que després ha anat quedant deshabitad, ja del tot, el 1958, quan, per les enq. vaig tornar-hi des de Besalú, pujant cap a Bassegoda i baixant a Albanyà, de manera que vaig haver de servir-me d'un pastor que, tot engegant el ramat en direcció a la Mare de Déu, va ensenyar-me el terme (XXI, 57-64). No sempre degué ser tan poc significant, car abans de la guerra hi havia moltes cases, que en la darrera visita anaven quedant abandonades, i algunes malmeses.

PRON. *ḏuróna* 1932, allí mateix. A fi de 1932, diverses vegades al Molí de Sant Aniol d'Aguja, oscil·lant entre *ḏuróna* i *ḏuróna*. Tant Botet (*GGC*), com diverses nomencl. i C.A.Torras, (*Pir.Cat., Garrotxa*) escriuen *Llorona*; el mapa espanyol al 220.000, *Lleurona*; el *Nomenclàtor del C.E.C.* vacil·lava entre *Llorona*, *Llerona* i *Lleurona*.

MENCIONS ANT. 1171: Sant Andreu de --- *Lorona* (*BABL* IV, 190); 1307: «Joan de Cezers damont de la parroquia de *Llorona*» (*BABL* IV, 423); 1359, *Lerona* (*CoDoACA* XII, 109; i Botet, *GGC*); 1362: *Parr.*